

Holec, Roman

Česko-slovenské vztahy a kultura v interdisciplinárním přístupe

Slavica litteraria. 2022, vol. 25, iss. 2, pp. 206-207

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2022-2-23>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.77324>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20230122

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Česko-slovenské vzťahy a kultúra v interdisciplinárnom prístupe

Roman Holec (Bratislava)

Dňa 11. 5. 2022 sa v rámci 54. zasadnutia Česko-slovenskej komisie historikov uskutočnil na pôde Filozofickej fakulty UK v Bratislave vedecký seminár s názvom *Česko-slovenské vzťahy a kultúra*. Kultúra nebýva často predmetom tak sústredeného záujmu historikov, vždy sa však ukazuje, že ide o veľmi vďačnú tému s vysokou výpovednou hodnotou, ktorá ďaleko presahuje pôvodne vymedzené hranice.

Ako veľmi produktívna sa ukázala spolupráca s Ústavom slovenskej literatúry SAV a dôsledný interdisciplinárny prístup, čo sa prejavilo nielen v zozname vystupujúcich, ale predovšetkým v diskusii, ktorá bola za každým referátom. Jana Piroščáková (ÚSL SAV Bratislava) sa v prvom z nich zaoberala slovenskými rozprávkami a povestami Boženy Němcovej s nepochybniteľným vplyvom na Pavla Dobšinského a jeho monumentálne dielo. Rovnako osudom a príbehom ich vydaní, ich textového i jazykového „šatu“, pri ktorom sa stierali rozdiely medzi zbierkami českých a slovenských rozprávok. Zdanlivo drobná téma, ale pre kontextové poznanie česko-slovenských vzťahov so zásadnými poznatkami. Anna Zelenková (Slovanský ústav AV ČR Praha) sa pokúsila o zachytenie väčšieho „plátna“, keď priblížila na doteraz neznámych okolnostiach zástož českej inteligencie v procese budovania slovenskej vzdelanosti a kultúry. Vysvetlila typologické členenie tejto sociálnej vrstvy a zdôraznila jej „duchovnú stopu“, najmä vďaka aktivitám tzv. emotívnych a presvedčených predstaviteľov česko-slovenskej vzájomnosti a inteligencie, ktorá v rámci sociálnej mobility prichádza do škôl a úradov na Slovensku. Tento jej záber výstižne dopĺňa veľmi zaujímavá korešpondencia slavistu Franka Wollmana. Monika Kapráliková (bez afilácie) sa sústredila na česko-slovenské vzťahy na poli knižnej kultúry v medzivojnovom období, čo je jej hlavná výskumná téma, a treba povedať, že s mimoriadnym potenciálom. Príspevok hodnotí slovenskú produkciu

troch pražských vydavateľstiev – L. Mazáč, Melantrich a Družstevní práce. Karol Csiba (ÚSL SAV Bratislava) vystúpil s konkrétne zovretou témou o peripetiách vzťahu medzi dvoma medzivojnovými periodikami, slovenským *Elánom* a Peroutkovým časopisom *Prítomnosť*. Na tomto príklade a interpretáciách tzv. národnej otázky dvoch vyslovene intelektuálnych časopisov výstižne ozrejmil neraz protirečivú podobu česko-slovenských kultúrnych vzťahov.

Stredobodom pozornosti ďalšieho bloku bola osobnosť jednotlivých konkrétnych protagonistov. František Votruba symbolizoval typ propagátora slovenskej literatúry v Čechách (Dana Hučková z ÚSL SAV Bratislava). Zdeněk Doskočil (HÚ AV ČR Praha) sa pozrel na menej známe pôsobenie Ladislava Novomeského v pražskom Památníku národného písennictví, ako tento básnik, bývalý davista a politik po návrate z väzenia ovplyvňoval problematiku knižnej kultúry v oblasti česko-slovenských vzťahov. Radoslav Passia (ÚSL SAV Bratislava) sa venoval biliterárnosti Ladislava Grosmana v jeho torzovitom literárnom diele. Na záver podujatia vystúpila so zdanlivo odťažitou a v protiklade k ostatným s vyslovene jazykovednou témou Míra Nábělková (FF UK Praha). Názov jej vystúpenia znel *Pestovanie bilingvizmu a biliterárnosti ako integrálna zložka česko-slovenských vzťahov v 20. storočí* a vlastne až písomná podoba jej textu v plnej miere umožnila zamyslieť sa nad jeho produktívnosťou a závažnosťou. Pozmenený názov povedal viac o tom, k čomu autorka smerovala: „[...] *radost' z roboty samej a vedomie, že prácou pre Slovensko slúžili sme republike.*“ *K slovenskému pôsobeniu Františka Heřmanského z hľadiska česko-slovenských medzijazykových a medziliterárnych vzťahov*. Text (prednáška) boli o prekladoch medzi slovenčinou a češtinou, najmä pri učebniciach, o tzv. poslovenčovaní a príprave slovensko-českých slovníčkov ako prílohe konkrétnych diel, ako aj o všetkých kontextoch (i politických)

týchto pozoruhodných kultúrno-jazykovedných aktivít.

Všetky texty boli nasmerované do druhého čísla Česko-slovenskej ročenky (2022), ktoré vyjde v decembri 2022 v tlačenej i online verzii na stránke Česko-slovenskej komisie historikov (www.cskh.sk). Žiaľ, texty D. Hučkovej, Z. Doskočila a R. Passiu neboli v termíne (alebo vôbec nie) odovzdané a budú v ročenke chýbať. Na-

priek tomu bude uvedené číslo veľmi zaujímavé a predpokladám, že historickou obcou – lebo jej je ročenka primárne určená – aj adekvátne reflektované. Ukazuje sa, že po tejto historicko-literárno-jazykovednej skúsenosti, ako aj po dávnejších presahoch histórie a literárnej vedy, súčasne aj výtvarného umenia, v súvislosti s prvou svetovou vojnou bude komisia siahť častejšie po podobných interdisciplinárnych témach.

prof. PhDr. Roman Holec, DrSc.

Katedra slovenských dejín

Filozofická fakulta, Univerzita Komenského

Gondova ulica 2, 811 02 Bratislava 1, Slovensko

roman.holec@uniba.sk

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as image or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.